

Oponentský posudek na diplomovou práci Bc. Jana POŠE

Název diplomové práce: Mýtus o hyperrealitě

Oponent: doc. Mgr.A. Daniel Hanzlík

Diplomová práce zkoumá vztah a vzájemné působení fyzicky přítomného a struktur existujících mimo rámec každodenní reality, tedy jevů zakotvených v představách, utopických vizích a mytických narrativech, které autor začleňuje do kontextu svého díla. Práce propojuje racionální přístupy s intuitivními prvky, jako jsou imaginace a metaforické myšlení. Dílo komentuje současnou realitu, která na nás působí paralelně ve fyzickém i virtuálním prostoru. Objevuje se v něm pojem hyperreality, v níž se hranice mezi skutečným a neskutečným rozplývají. Autor předkládá hypotézu o nemožnosti přesně rozlišit mezi realitou a fikcí, což přirozeně vyvolává otázku: jak se v takto hybridním světě orientovat? Jedním z možných východisek je podle něj návrat k mýtu, tedy ke konstruktu, který propojuje individuální imaginaci s kolektivně sdílenou zkušeností a tím pomáhá znovu ukotvit naše vnímání světa.

Dílo je koncipováno jako svorník protikladných principů – materiality a kódu, reality a fikce, logiky a intuice, neměnnosti a proměnlivosti. Jejich vzájemné působení se stává východním rámcem pro prezentované umělecké vize. Východiskem je autorovo ukotvení v sochařské disciplíně, přičemž tradiční pojetí sochy rozšiřuje o dynamické, nehmotné jevy. Tím rozvíjí chápání sochy jako komplexního systému, jehož jednotlivé složky materiální, vizuální, časové i zvukové působí v prostorových a časových souvislostech.

Prostorovou instalaci tvoří dvě základní složky – objekt a obraz. Porcelánový objekt je inspirován vědeckou hypotézou o vzniku života na Zemi v důsledku dopadu meteoritu obsahujícího organické sloučeniny. Setkáváme se s fragmentární formou, rekonstruovanou do původních proporcí, která evokuje nepozemský původ. Tento objekt jako by byl podrobován archeologickému zkoumání, jehož výsledky však zůstávají neznámé. Objekt působí svou fiktivní povahou i estetickým zpracováním, stříbrný povrch proměnlivě odráží okolí a tím posiluje dojem nejednoznačnosti. Digitálně generovaný obraz zprostředkovává pohled do nitra objektu a odhaluje skryté procesy v jeho struktuře, včetně náznaků shluku lidských těl, které splývají v jeden biomorfní organismus. Displej se pohybuje před objektem a vždy vizualizuje konkrétní část, kterou právě míjí. Obraz se tak stává další významovou vrstvou stejně jako zvuková složka, která sonifikuje právě probíhající procesy uvnitř i vně objektu.

Dílo je promyšlené a konceptuálně soudržné. Instalace je vyhodnocena v časoprostorových souvislostech a nabízí spekulativní vizi hybridního prostoru, vznikajícího průnikem reálného, virtuálního a mytologického. Výsledkem je imerzní prostředí, v němž se prolínají proměnlivé prostorové, vizuální a zvukové formy. Ty umocňují celkovou sugestivnost instalace a posouvají pozornost od vnějších forem k symbolickému a archetypálnímu obsahu.

Jedním z klíčových témat práce je snaha o vytvoření díla nezávislého na době svého vzniku. Autor se prostřednictvím mýtu pokouší překlenout časovou ukotvenost a věří v nadčasovou platnost uměleckého sdělení. Tato ambice je pozoruhodná, avšak naráží na přirozený rozpor: použitá technologie nevyhnutelně zakotvuje dílo do současného technologického kontextu. Právě technologie se stává nositelem časového otisku, který dílo sice obohacuje, ale zároveň omezuje jeho nadčasovost.

Instalace je novomediálním dílem, které reflektuje současné požadavky kladené na tento druh umění. Formální i technické řešení je komplexní a náročné jak po stránce realizační, tak z hlediska významové soudržnosti. Výsledný výraz je přesvědčivý a vyžadoval značné úsilí i pokročilé znalosti v oblasti digitálních technologií.

S Janem Pošem se znám delší dobu, od jeho studia na Fakultě umění a designu v Ústí nad Labem, kde byl studentem našeho ateliéru Time-Based Media. Jan je vnímavý pozorovatel, vedený přirozenou zvědavostí, snahou zkoumat, ověřovat a analyzovat procesy, které ovlivňují naše vnímání a prožívání reality. Původní východiska své práce založené na racionálních postupech spojených s vizualizací dat obohacuje v současnosti o spekulativní aspekty, čímž rozšiřuje své výrazové možnosti a zároveň prohlubuje dovednosti práce s autorsky navrženými hardwarovými i softwarovými prostředky.

Na základě zjištěných závěrů doporučuji udělení titulu MgA a navrhuji diplomovou práci hodnotit výborně.

V Praze dne: 27. 5. 2025

